

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OST-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	25-05-2022 14:15	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Stord		
Flowkode:	203 BACH301 1 OST 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Naun:	Christine Frank
Kandidatnr.:	735
HVL-id:	170620@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	13310
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?

How do kindergarten teachers work with parental guidance?

Christine Frank & Dennis Creemers

BLUBACH301 2021/22

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Marie Marcelle Hvidsteen Jansen

Innleveringsdato 25.05.22

Abstract

The theme of this bachelor thesis is how we as kindergarten teachers can work with parents to ensure their children's needs are met, both inside and outside of kindergarten. Through qualitative research, where we interviewed four experienced kindergarten teachers, our focus was on determining what they emphasized as necessary qualities and attributes to improve this cooperation between parents and kindergarten staff. We used previously conducted research, literary studies, and legislation for the theoretical framework of our research. Our research shows the interviewed kindergarten teachers emphasize the day-to-day contact with parents as one of the most important steppingstones to building a good relationship. This relationship is crucial for both parties to introduce points of concern when it comes to the children's development and behavior, as well as the children's needs. In this thesis we shed light on how the kindergarten teachers strive to improve this relationship, how they introduce topics that might discomfort parents, and which difficulties might arise in this cooperation.

Innhold

1. Innledning	5
1.1. Bakgrunn for oppgaven.....	5
1.2 Problemstilling	6
1.3 Oppgavens oppbygging	7
2 Teoretisk forankring	8
2.1 Samfunnsmandat	8
2.2 Foreldresamarbeid.....	10
2.3 Foreldreveiledning	11
2.4 Foreldrerollen.....	13
2.5 Tiltak	14
2.6 Sårbare barn.....	15
3 Metode.....	16
3.1 Intervju som metode.....	16
3.2 Et strategiske utvalg av informanter.....	18
3.3 Innsamling av empiri.....	19
3.4 Sikre validitet og reliabilitet i undersøkelsen	20
3.5 Etske hensyn og personvern.....	21

4	Analyse	22
4.1	Forberedelse til foreldreveiledning.....	22
4.2	Hvordan ta opp en sak med foreldrene.....	24
4.3	Hvilke temaer som blir tatt opp i foreldreveiledning	25
4.4	Hvilke utfordringer kan oppstå i foreldreveiledning	25
4.5	Oppfølging og etterarbeid	26
4.6	Hovedfunn – hvordan jobber barnehagelærer med foreldreveiledning.....	27
5	Drøfting av funn	28
5.1	Hvordan bygge og opprettholde en relasjon til foreldrene.....	28
5.2	Hvordan ta opp en bekymring	31
5.3	Kommunikasjon i foreldreveiledning.....	33
5.4	Utfordringer knytt til foreldreveiledning.....	34
6	Konklusjon og avslutning	37
	Referanseliste.....	39
	Vedlegg.....	41
	Vedlegg nr. 1 – intervjuguide	41
	Vedlegg nr.2 – samtykkeskjema	42

Forord

Vi ønsker å starte med å takke veilederen vår, Marie Marcelle Hvidsteen Jansen. Du har gitt oss kunnskapsrik støtte i og gjennom prosessen, og har gitt oss gode og konstruktive tilbakemeldinger på bachelor arbeidet.

Vi ønsker også å takke våre fire informanter, som stilte opp og var engasjerte i tema for prosjektet vårt. Informantenes bidrag til undersøkelsen vår, har hjulpet oss til å kunne besvare bacheloroppgaven vår.

Avslutningsvis vil vi takke våre familier, venner, og medstudenter, for motiverende ord og støtte gjennom hele prosessen.

Bacheloroppgaven er en siste avslutningsoppgave på vårt kapittel som barnehagelærerstudenter. Det har vært en krevende, men samtidig lærerik prosess hvor vi har tilegnet oss ny og relevant kunnskap om et viktig tema, som vi vil ta med oss ut i arbeidslivet som nyutdannede barnehagelærere.

Stord, Mai 2022

1. Innledning

Foreldrerollen er under press, og det stilles stadig høyere krav til barneoppdragelse i dagens samfunn. Omtrent alle barn går i barnehage i dag, som betyr at barnehagepersonalet møter et stort mangfold av foreldre. Vi lever i et samfunn som er i endring, og som er preget av både prestasjoner og tidspress (Glaser, 2018, s. 13). Forventningene til foreldre og andre omsorgspersoner handler ikke bare om å ivareta barnas generelle behov som stell og omsorg, men at foreldre må være engasjerte og aktivt stimulere til barnas fysiske og psykiske utvikling. Barnehagen og hjemmet er to viktige arenaer for barns oppdragelse og sosialisering. For å skape et godt samarbeid, for å sikre at barnas behov blir ivaretatt, er det viktig at barnehagepersonalet har kunnskap om ulike familietyper, samt foreldreroller (Larsen & Slåtten, 2019, s. 179-180). Foreldrenes rolle er å støtte og hjelpe barna slik at de kan navigere seg frem i livet og bli en viktig del av samfunnet. Det handler om at foreldre og andre omsorgspersoner må vise barna moral, samtidig formidle kunnskap om sosiale regler. Barn er født kompetente, men de må lære de kulturelle kodene. Hvordan foreldre oppdrar sine barn på er avgjørende for denne prosessen (Askland & Sataøen, 2013, s. 92-93). Barnehagen har blitt en viktig samfunnsarena hvor barns behov skal bli ivaretatt. Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 11) spesifiserer at gjennom den daglige og nære kontakten med barna, skal barnehagelærer observere og motta informasjon om hvordan barnas omsorg og livssituasjonen er. Videre står det beskrevet at barnehagelærer skal ha kunnskap om hvordan hen kan fange signal om at barns behov ikke blir møtt, og hvordan dette kan forebygges.

1.1. Bakgrunn for oppgaven

Nå er vi snart ferdigutdannet barnehagelærere, og i løpet av våre tre år på studiet har vi hatt lite undervisning om tema foreldreveiledning. Vi har valgt å undersøke foreldreveiledning i oppgaven vår, fordi vi mener foreldreveiledning er et viktig tema som vi har lite kunnskap om. Foreldreveiledning er også et tema som vi vil møte i yrket som nyutdannede barnehagelærere. Vi ønsker å få kunnskap om hvordan vi som barnehagelærer skal, og kan bruke foreldreveiledning som et tiltak for å kunne støtte foreldre i ulike situasjoner som angår barnet. Meningen med bruk av foreldreveiledning er å sikre barnets beste. Vi beskriver innledningsvis at det er store forventinger til foreldrerollen i dagens samfunn, og mener derfor at det er viktig at barnehagelærer har kunnskap om temaet foreldreveiledning.

Ved at barnehagelærer har kunnskap om foreldreveiledning kan hen hjelpe foreldre til å sikre at barnas behov blir ivaretatt, og at en bekymring ikke blir til et stort problem. Gjennom dette forskningsprosjektet ønsker vi å tilegne oss nødvendig og relevant kunnskap om foreldreveiledning, slik at vi kan være bedre rustet til å håndtere bekymringer som oppstår i barnehagen. Vi ønsker også å beskrive hvor viktig det er at barnehagelærer har både kompetanse og kunnskap om hvordan hen skal samarbeide med foreldre i barnehagen.

I henhold til FNs barnekonvensjon artikkel 3 (2003) og Grunnloven (1814 §104) er barnets beste en grunnleggende rettighet som skal tas hensyn til. Dette gjelder alle handlinger som angår barnet, enten om det er offentlig eller private velferdsorganisasjoner. Å sikre barnets beste er et overordnet prinsipp som gjelder for alle barnehagevirksomheter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.8). Det vi finner i forskningen vår håper vi kan være til støtte for studenter og fremtidige barnehagelærere.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen vår handler om hvordan barnehagelærer kan arbeide for å støtte foreldre som trenger veiledning. På bakgrunn av valgt tema har vi utformet problemstillingen:

“Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?”

For å forebygge at en bekymring ikke blir til et større problem, er det sentralt at barnehagelærer har kunnskap om tema foreldreveiledning, og hvilke tiltak som kan settes i gang. For å få svar på problemstillingen vår har vi valgt å bruke det kvalitative forskningsdesignet, hvor vi har intervjuet fire barnehagelærere.

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven vår inneholder fire hoveddeler; teori, metode, resultat og drøftingsdel. I den første delen av oppgaven vår vil vi presentere aktuell teori som vi mener er relevant for å belyse temaet vårt. Vi skal i oppgaven beskrive hvilken kunnskap barnehagelærer må ha om ulike styringsdokument og lovverk, om relasjonskompetanse og om foreldresamarbeid. I teorikapittelet skal vi beskrive følgende tema: samfunnsmandatet, foreldresamarbeid, foreldreveiledning, foreldrerollen, tiltak og sårbare barn.

I metodekapittelet skal vi forklare hvilke metoder vi har brukt i oppgaven for å innhente empiri, for å kunne besvare problemstillingen vår. Videre i metodekapittelet vil vi beskrive valg av informanter, analysering av data, og hvilket hensyn vi har tatt ved innhenting av empiri. Vi har også definert hva som ligger i begrepene: validitet, reliabilitet, generalisering og etisk hensyn.

I analysekapittelet vil vi presentere funnene vi har gjort gjennom datasamlingen og knytte funnene til relevant teori. I drøftingen skal vi drøfte hovedfunnene fra analysen vår, og beskrive det vi mener er viktig for å kunne besvare problemstillingen. Videre vil vi knytte dette opp mot relevant teori. Hovedfunnene vi tar for oss i drøftingen er:

- Hvordan bygge og opprettholde en relasjon til foreldrene
- Hvordan ta opp en bekymring
- Kommunikasjon i foreldreveiledning
- utfordringer knytt til foreldreveiledning

Avslutningsvis vil vi skrive en oppsummering og konklusjon, og beskrive hvilke refleksjoner vi har gjort oss om oppgavens tema «foreldreveiledning».

2 Teoretisk forankring

2.1 Samfunnsmandat

Ifølge samfunnsmandatet skal barnehagelærer samarbeide med hjemmet for å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og samtidig fremme læring og danning som grunnlag for barnas generelle utvikling. Samfunnsmandatet spesifiserer at barnehagelærer skal ivareta barnas behov for omsorg, trygghet, tilhørighet, inkludering og anerkjennelse (Kunnskapsdepartementet 2017, s. 7). Grindheim & Aaserud (2020, s. 155-156) beskriver at i henhold til barnehagens samfunnsmandat, skal barnehagelærer forplikte seg til å samarbeide med foreldrene for å kunne gjennomføre det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Samtidig påpeker Grindheim & Aaserud (2020, s. 155-156) at foreldrene har en plikt til å samarbeide med barnehagelærer, for å sikre at barnets behov blir ivaretatt.

8 april 1981 ble begrepet forelderansvar innført i barnehageloven. I §30 i barnehageloven står det spesifisert hva som ligger i begrepet foreldreansvaret, og hvem som skal ta avgjørelser som omhandler den daglige omsorgen av barnet. I bringe- og hentesituasjoner i barnehagen har foreldre, og andre omsorgspersoner, et ansvar for å formidle relevant informasjon som omhandler barnet. I §47 i barnehageloven, står det spesifisert at omsorgspersoner har rett på opplysninger som omhandler barnet, og har opplysningsplikt til andre omsorgspersoner, ved for eksempel delt omsorg. Omsorgspersonene har rett på å få opplysninger om sitt barn, men retten til opplysninger er også begrenset av taushetsplikten. Videre i barnehageloven §47 står det spesifisert at informasjon som kan skade barnet, ved for eksempel tilfeller ved vold og seksuelle overgrep, skal ikke omsorgspersonene få opplysninger som vedrører saken (Haugen, 2016, s.62-64).

Barne- og likestillingsdepartementet har utarbeidet en veileder som utdyper hva som ligger i meldeplikten. Det står i veiledningen at barnehagelærer bør skrive ned ulike konkrete observasjoner som er gjort av barnet og omsorgspersoner. Barnehagelærer må også beskrive hvor lenge hen har hatt en bekymring, og referere til samtaler med barnet og foreldrene som har ført til bekymringen. I veiledningen står det videre beskrevet at foreldrene skal informeres når det blir sendt en bekymring angående deres barn, men at det er barneverntjenesten og politiet som vurderer når og hvordan omsorgspersonene skal informeres. Dette kan være saker som omhandler blant annet vold og seksuelle overgrep (Haugen, 2016, s.67).

Formålet med barnevernloven er å sikre at alle barn får nødvendig hjelp, omsorg og trygge oppvekstvilkår. I barnehageloven § 4-1 er det hensynet til barnets beste som skal legges til grunn. Det spesifiseres at barn skal ha stabil oppfølging og god voksenkontakt i omsorgen. Haugen (2016, s. 67) beskriver at siden barnehageansatte har mest tid sammen med barnet utenom foreldrene, vil de i stor grad ha mulighet til å fange opp signaler som tilsier at barnet ikke har det bra. I henhold til § 22 i barnehageloven, skal barnehageansatte være oppmerksomme på om barn lever under forhold som kan medføre tiltak fra barnevernet (Haugen, 2016, s.67). Olsen (2012, s. 23) spesifiserer at barnehageansatte har lovverk som de må forholde seg til, og disse rettsreglene kan ikke brytes, selv om man er uenig og mener at dette ikke vil være til «barnets beste».

I henhold til barnehageloven §30, står det spesifisert at foreldre er pålagt et foreldreansvar. Foreldreansvaret omhandler et omsorgsansvar og en bestemmelsesrett på vegne av barnet. Selv om det er foreldrene som har omsorgsansvar og bestemmelsesrett, har barnehagen et samtykke fra foreldrene for å utøve omsorgsoppgavene når barnet er i barnehagen. Når foreldre tar imot en barnehageplass, mister foreldrene en del av bestemmelsesretten overfor barnet i den tiden barnet er i barnehagen. Foreldre kan ikke bestemme, men påvirke hvordan barnehageoppholdet skal være for barnet, det gjelder kun det pedagogiske, tilsynsmessige og det administrative. Når foreldre tar imot en barnehageplass godtar de vedtektene til den aktuelle barnehagen, samtidig som de må forholde seg til barnehageloven. Det er viktig å spesifisere at alle barnehager har en plikt til å informere foreldrene om barnehagens pedagogiske opplegg, samtidig å formidle foreldrenes rettigheter. Selv om foreldrene gir fra seg en del av bestemmelsesretten overfor barnet i den tiden det tilbringer i barnehagen, er det mange vanskelige ansvarsforhold mellom barnehagen og foreldrenes bestemmelsesrett. Dette gjelder for eksempel i situasjoner hvor barnehagelærer må be foreldre om samtykke til å kontakte pedagogisk-psykologisk tjeneste (Olsen, 2012, s. 130-131).

2.2 Foreldresamarbeid

I henhold til rammeplanen og barnehageloven skal barnehagen skape et godt samarbeid med hjemmet. Barnehageloven §1, spesifiserer at barnehagen skal samarbeide med hjemmet for å sikre at barnas behov og allsidige utvikling blir ivaretatt, og påpeker at barnehagen og foreldre har et felles ansvar for dette. Det står også beskrevet at barnehagelærer skal skape et nært foreldresamarbeid der barnets beste er målet. I foreldresamarbeidet skal barnehagelærer og foreldre jevnlig utveksle observasjoner og vurderinger som angår barnets trivsel, helse, utvikling og læring. Foreldrene har også rett til å medvirke på det som skjer i barnehagen, og som angår deres barn. Barnehageloven beskriver at det er viktig at barnehagelærer lytter til foreldrene, og lar dem komme med sine synspunkter rundt vurderinger som blir gjort (Barnehageloven, 2005, §1).

Foreldresamarbeid handler om hvordan barnehagen bør samarbeide med foreldrene for å skape et inkluderende og godt barnehagemiljø. Barnehagene i dag er preget av et stort mangfold av foreldre med ulike kulturelle bakgrunner og livssyn. For å skape et godt foreldresamarbeid er det avgjørende at barnehagelærer har holdninger, viser respekt og forståelse for at foreldre er forskjellige, og ser på foreldrene som en viktig ressurs (Glaser, 2018, s.17). Glaser (2018) beskriver at for å være en god samarbeidspartner krever det at barnehagelærer tilegner seg kunnskap, kompetanse, og er profesjonell i møte med foreldrene. Det handler om å være fordomsfri, sensitiv, tolerant, og anerkjennende ovenfor hvordan foreldre oppdrar sine barn. I foreldresamarbeidet møter ofte barnehagelærer spørsmål fra foreldre som er knyttet til barnets oppdragelse og utvikling, og da er det viktig at barnehagelærer deler av sin kunnskap og erfaring. På denne måten kan barnehagelærer være en støtte for foreldrene, samtidig veilede og utfordre foreldrenes praksis og oppdragelsesverdier (Glaser, 2018, s.17).

Når barnehagelærer og foreldre har en god dialog og et nært samarbeid vil dette styrke blant annet barnets trivsel, utvikling og læring. Når barnehagepersonalet tilegner seg gode samarbeidsferdigheter, er de bedre rustet til å møte et mangfold av foreldre med ulike verdisyn. For at barnehagelærer skal møte foreldre med forskjellige krav og forventninger på en god måte, er det viktig at hen har tilegnet seg flerkulturell kompetanse, og er faglig oppdatert på hva som kjennetegner det moderne velferdssamfunnet (Glaser, 2018, s.11-13).

2.3 Foreldreveiledning

Det første nasjonale foreldreveiledningstilbudet ble iverksatt i barnehagen i 1995. Veiledningstilbudet var et lavterskeltilbud som hadde til mål om å støtte og styrke foreldrerollen (Glaser, 2018, s. 163). I dag er foreldreveiledning et tiltak som gis til alle foreldre som ønsker det (Glaser, 2018, s. 39). Begrepet veiledning kan forstås slik «*Enhver som bidrar til en annens vekst, er en veileder*» (Lauvås & Handal, 2000). Glaser (2018, s. 67) kaller den veiledning som barnehagelæreren praktiserer for kvalifisert veiledning. Kvalifisert veiledning handler om å gjøre foreldre bevisst på sin egen praktisering av foreldrerollen gjennom refleksjon. Glaser (2018, s. 67) beskriver at det er viktig at barnehagelærer er bevisst sine egne holdninger, og er bevisst på sin maktposisjon i forhold til foreldre som oppsøker veiledning. Å bruke veiledningsbegrepet i samarbeidet med foreldre kan være både utfordrende og sårt. Veiledningen kan bli tolket av foreldrene som at de «mangler» noen egenskaper i foreldrerollen. Foreldreveiledning kan også bli oppfattet som en positiv opplevelse for foreldrene. Foreldreveiledning avhenger av at barnehagelærer skaper en god dialog med foreldrene, hvor det vises forståelse, respekt og anerkjenning av foreldrenes situasjon (Glaser, 2018, s. 66-67).

Carson & Birkeland (2017, s. 56-57) beskriver begrepet veiledning som en etisk, kognitiv, emosjonell og handlingsrettet prosess, hvor veisøker søker råd og støtte fra veileder. Veiledningen som utøves skal bidra til at foreldre får økt bevissthet rundt relasjoner og situasjoner som de befinner seg i. Carson & Birkeland (2017, s. 57), beskriver videre at målet med veiledning skal være at veisøker kan oppleve mestringsfølelse.

Glaser (2018, s. 68-69) foretrekker å bruke begrepet foreldrestøttende arbeid fremfor foreldreveiledning. Foreldrestøttende arbeid i barnehagen handler om at barnehagelærer formidler sin kunnskap og sine erfaringer for å hjelpe foreldrene, slik at de kan bli mer bevisst på sin egen oppdragelsespraksis. Foreldrestøttende arbeid handler om å respektere og anerkjenne at foreldre har ulike måter å oppdra sine egne barn på. En viktig del av foreldrestøttende arbeid omhandler å bekrefte foreldrenes betydning for barnets utvikling. Det handler om at barnehagelærer gir foreldrene positive tilbakemeldinger på for eksempel samspillmønstre mellom barna og foreldrene, og at barnehagelærer påpeker positive sider ved barnet som foreldrene selv ikke er i stand til å se. Ved at barnehagelærer påpeker for foreldrene «så glad du ble da mamma kom!» kan hen hjelpe foreldrene til å oppfatte barnas signaler.

Lee Lind (2000) mener at vi bør veilede og støtte foreldrene slik at de kan oppdage barnas behov, samtidig understreker han at foreldrene er barnas viktigste omsorgspersoner (Glaser, 2018, s. 72-73).

Claussen et al., (2010, s. 23-25) beskriver at når man er bekymret for et barn og skal samtale med foreldrene om dette, er det viktig å innhente god og nødvendig informasjon på forhånd. Barnehagelærer må notere egne observasjoner, og samle opplysninger fra kollegaer og omsorgspersoner. Deretter skal barnehagelærer vurdere hvilke opplysninger som er relevante. Glaser (2018, s. 135) beskriver at barnehagelærer må tenke gjennom tid og sted for en samtale rundt en bekymring. Videre beskriver Glaser (2018, s. 135) at det ikke er å anbefale å ta opp en bekymring, eller å ha en vanskelig samtale med foreldrene rett før helgefri og ferie. Ved å ha en samtale med foreldrene tidlig i uken, får foreldrene mulighet til å komme med spørsmål som de raskt kan få svar på. I tillegg får foreldrene mulighet til å ta kontakt med andre fagpersoner. Glaser (2018, s. 135) spesifiserer at når barnehagelærer formidler en bekymring til foreldrene, bør ordet overlates raskt til foreldrene, da målet med samtalen er å komme frem til en felles forståelse og mulige løsninger for å sikre barnets beste (Glaser, 2018, s. 135).

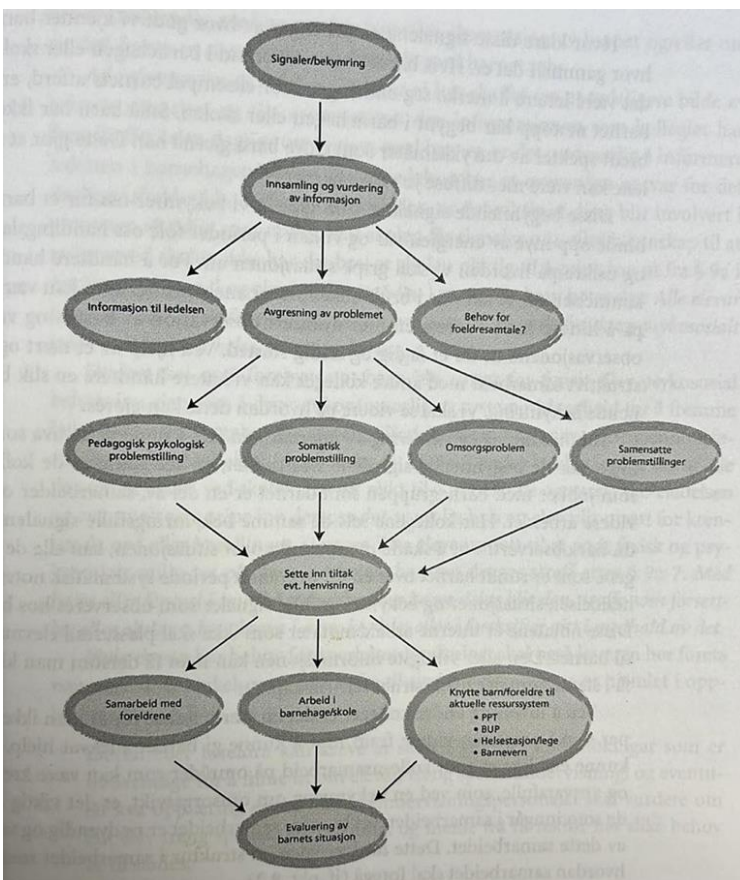
2.4 Foreldrerollen

Foreldrerollen i dagens samfunn er under press og foreldrene blir stadig mer avhengig av fagkunnskap og ekspertsystemene som er tilgjengelig. I dag stilles det høyere krav fra samfunnet, og dette kan bidra til at foreldre føler seg utilstrekkelig i foreldrerollen (Glaser, 2018, s.13). Foreldre er de viktigste omsorgspersonene i barnets liv. Det er foreldrene som skal sikre barnas grunnleggende behov som for eksempel mat, hygiene, omsorg og trygghet. Foreldrene har ansvar for sine egne barn, og er barnas første imitasjons- og identifikasjonsfigurer. Foreldre påvirker barnet sitt fra den dagen barnet er født, gjennom dialog og daglige samhandlinger. Foreldrene spiller en viktig rolle når det angår barnas sosialisering med andre barn og voksne. Foreldrenes sentrale rolle i barnets oppdragelse og utvikling er spesifisert i barnehageloven. Lov om barn og foreldre (2014) beskriver at barnet har krav til omsorg og omtanke fra sine omsorgspersoner. Foreldre har hovedansvaret for barnets oppdragelse, men det er også andre personer og virksomheter som kan spille en viktig rolle (Gunnestad, 2014, s. 91-93).

Når foreldre og barnehagelærer ikke er enige om en bekymring, vil dette kunne føre til en situasjon hvor det er vanskelig å samarbeide med foreldrene. Selv om barnehagelærer er uenig med foreldrene så er hen pålagt til å lytte til dem, og det skal vises respekt og forståelse for foreldrene sine synspunkter (Gjervan, Andersen & Bleka, 2018, s. 86). Å gi foreldrene informasjon om hvordan barnehagelærer arbeider for å hjelpe barnet i barnehagen, vil gi foreldrene bedre mulighet til å forstå og anerkjenne problemet (Gjervan, Andersen & Bleka, 2018, s. 87-88). Å komme forbi foreldrenes forsvarsrespons er ofte vanskelig, men barnehagelæreren bør prøve å forklare hvordan hen arbeider med å sikre barnets beste (Glaser, 2019, s. 132-133).

2.5 Tiltak

Barnehagen skal legge til rette for barnets utvikling, og skal alltid ta hvert enkelt barns forutsetning i betraktning ved utførelse av barnehagepraksis. Gjennom bruk av observasjon vil barnehagelærer kunne tilpasse de ulike aktivitetene som foregår i barnehagen. Nilsen & Vogt (2011, s. 279-281) beskriver at det er viktig at barnehagelærer er observant og fanger opp signaler fra barnet som kan ha sosiale og emosjonelle vansker. I situasjoner hvor et barn viser atferd som skaper uro og bekymring, så skal barnehagen ha etablerte rutiner for tiltak som skal iverksettes. Ved ulike bekymringer bør barnehagelærer ta kontakt så snart som mulig med foreldrene, slik at det kan gi bedre muligheter for et godt samarbeid. Nedenfor vises et eksempel på en handlingsmodell som barnehagelærere kan ta i bruk (Nilsen & Vogt, 2008, s. 279-281). Barn som befinner seg i en vanskelig livssituasjon gir ofte signaler som for eksempel økt utagering, «dårlig» samspill mellom barn-barn, og barn-voksen, eller fysiske tegn som blåmerker og sår. Bekymringer kan også handle om barns generelle utvikling, som problemer med språk og motoriske utvikling (Nilsen & Vogt, 2008, s. 280-281).

Handlingsmodell fra bekymring til tiltak (Nilsen & Vogt, 2008, s. 280)

Når barnehagen ikke har grunnlag for å henvise til andre instanser skal barnehagen sette i gang tiltak. I henhold til rammeplanen skal barnehagen støtte barnas utvikling ut fra deres egne forutsetninger. Ved å ta i bruk organisatoriske eller pedagogiske tiltak i barnehagen, vil barnehagelærer kunne sikre at barnets behov blir ivaretatt. Eksempel på organisatoriske tiltak i barnehagen, kan være å endre gruppesammensetningen, eller hvordan organiseringen av barnehagedagen blir lagt opp. Pedagogiske tiltak kan også være å bruke arbeidsmåter og metoder som kan hjelpe barnet til å forstå sin livssituasjon bedre (Nilsen & Vogt, 2008, s. 287-289).

2.6 Sårbare barn

Sårbare barn kan defineres som barn med adferdsproblemer, psykiske vansker, lærevansker, eller barn med psykiske eller fysiske funksjonsnedsettelse. Sårbare barn er også barn som opplever eller har opplevd vold eller omsorgssvikt (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009, s. 10).

Alle barn er forskjellige og har ulike forutsetninger, og alle barn har rettslig krav på å bli sett og hørt. Når et barn trenger hjelp så har barnehagelærer et lovverk og profesjonsetiske forpliktelser å forholde seg til. En bekymring oppstår som oftest ved at barnehagelærer er til stede, og observerer barnet og situasjonen. Barnehagelærer har opplysningsplikt, profesjonsetiske forpliktelser, lovverk, og henvisningsplikt når det handler om bekymringsmeldinger. Lovverket skal brukes for å hindre at barnehagelærer ikke trår feil (Hansen, 2014, s. 14-19). Barn som ikke har det bra hjemme, kan utvikle overlevelsesstrategier, og disse signalene kan oppdages i barnehagehverdagen, og i observasjon av barnet i spill med foreldrene. Signaler som fører til bekymringer hos barnehagelærer skal tas enten direkte med omsorgspersonene, eller til eksterne samfunnsinstitusjoner for å forbedre livssituasjonen til barnet. Som Hansen skriver: «*De aller fleste omsorgspersoner elsker sine barn, men alle vet ikke hva som er best for dem.*» (Hansen, 2014, s.57-63). Når omsorgspersoner mangler evne til å møte barn sine behov, som for eksempel fysiske, psykiske, emosjonelle eller medisinske behov, kan det resultere i alvorlig svekkelse av barnets helse og utvikling. Barnehagelærer skal sette inn tiltak om hen er bekymret om at barnets behov ikke blir ivaretatt, og eller mistenker at barnet har en konfliktfylt og vanskelig livssituasjon. Barnehagelærer skal også sette inn tiltak for barn som trenger tilrettelagt omsorgs – og læringsmiljø (Hansen, 2014, s. 23-29).

3 Metode

Begrepet metode stammer fra det greske ordet Methodos, som betyr å følge en bestemt vei for å nå et mål. Metode handler om hvordan vi som forskere skal søke informasjon, og hvordan denne informasjonen skal analyseres. Kjennetegn ved forskningsmetoder er blant annet åpenhet, ulike arbeidsmetoder, grundighet, og dokumentasjon (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 16-17). Christoffersen og Johannessen (2012, s. 16-17) beskriver at ved å tilegne seg kunnskap om metode, kan man lettere sette seg inn i forskning og forskningsresultater, og dermed forholde seg kritisk til vitenskapelige publikasjoner. Videre beskriver Christoffersen og Johannessen (2012, s. 16-17) at som student, og ferdigutdannet lærer, blir man en del av den akademiske verden.

I metodekapittelet skal vi forklare hvilken metode vi har brukt for å innhente empiri, og begrunne vårt valg av: intervju som metode, et strategisk utvalg av informanter, innsamling av empiri og sikre validitet og reliabilitet i undersøkelsen. Avslutningsvis vil vi beskrive de forskningsetiske hensynene vi har tatt stilling til. I neste kapittel skal vi analysere og tolke empirien som vi har innhentet for å kunne forsvare forskningens reliabilitet og validitet.

3.1 Intervju som metode.

Det finnes flere former for forskningsmetoder, men vi kan si at det er to hovedtyper; kvalitativ og kvantitativ metode. Det som skiller kvalitativ og kvantitativ metode, er graden av fleksibilitet. Kvantitative metoder er generelt lite fleksible, da i en spørreundersøkelse blir informantene stilt de samme spørsmålene, i samme rekkefølge, og det er oppgitt svaralternativer. Kvalitativ metode er derimot mer fleksibel, og fordelene med bruk av den kvalitative metoden, er at det er mer rom for spontanitet og tilpasning i samhandlingen mellom forsker og informant. Kvalitativ metode ser på detaljene og egenskapene til et tema. Ved å bruke kvalitativ metode i form av intervju, kan vi lettere tilpasse spørsmålene til informantene og har mer frihet til å ta oppfølgingsspørsmål (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 17)

Det finnes ulike former for forskningsintervju. Det som skiller intervjuene er om de er strukturerte, ustrukturerte, formelle eller uformelle. I det formelle strukturerte intervjuet er det avgrenset hvilke svarmuligheter informanten har, da det ofte er blir stilt lukkede spørsmål. Lukkede spørsmål gir lite rom for at informanten kan utdype svarene sine i større grad.

Formelle strukturerte intervju er mer rigid, da det er både er avgrenset hva intervjuer kan spørre om og at intervjuer må følge strukturen på intervjuguiden som ble utarbeidet. Fordelen ved bruk av formelle strukturerte intervju, er at forsker kan få innhentet mer kvantitative data og kan få svar fra flere informanter på kortere tid (Utdanningsdirektoratet, 2021). I et ustrukturert og uformelt intervju er intervjuer opptatt av å følge det informanten formidler. Fordelen ved å bruke ustrukturerte og uformelle intervju er at intervjuer har en frihet til å endre på og stille flere spørsmål under i intervjuet. I tillegg kan intervjuer få mer informasjon og mer utdypede svar ved bruk av ustrukturerte og uformelle intervju. Utfordring ved bruk av slik intervju er at intervjuer får mer informasjon enn nødvendig og at det er en tidskrevende prosess å samle den kvalitative empirien (Utdanningsdirektoratet, 2021).

I vår undersøkelse valgte vi å bruke et semistrukturert intervju. Intervjuguiden ble laget på forhånd hvor vi benyttet oss av åpne spørsmål slik at informantene kunne svare mer utfyllende. Ved å bruke et semistrukturert intervju fikk vi som intervjuer mulighet til å stille flere tilleggsspørsmål underveis i intervjuene. Fordelen med det semistrukturerte intervjuet var at vi fikk mye relevant empiri for å kunne svare på problemstillingen vår.

I en kvalitativ metode bruker forsker åpne spørsmål som gjør at informanten står fritt til å besvare spørsmålene med egne ord, og informanten får mulighet til å besvare spørsmålene mer detaljert og utfyllende (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). Christoffersen & Johannessen (2012, s. 17) beskriver at for å få detaljerte og utfyllende svar, krever det at intervjuer er godt forberedt, kan stille spørsmål, tolke svarene, og kan respondere på dette.

Metoden vi har valg for forskningen vår, er kvalitativ metode i form av halvt strukturert intervju. Formålet med å bruke halvt strukturert intervju i undersøkelsen, er å få svar på hvilke tanker, erfaringer og opplevelser informantene har. Ved å bruke intervju kan vi få en større forståelse av hvordan barnehagelærer arbeider med foreldreveiledning i barnehagen. For å få utfyllende svar fra informantene våre, krever det at vi som intervjuer viser både empati og respekt. Som Dalland & Keeping (2020, s. 65-66) beskriver, er samspillet mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet, det viktigste for et å skape godt intervju (Dalland & Keeping, 2020, s. 65-66). Dalland & Keeping (2020, s. 82) beskriver videre, at for å få til et vellykket intervju krever det gode forberedelser, at man er opplyst om informanten, og at intervjuer har klare og tydelige mål på hva man vil oppnå med intervjuet.

3.2 Et strategiske utvalg av informanter

Dalland & Keeping (2020, s. 81) beskriver at når forsker bruker kvalitativt intervju som metode, bør ikke antallet av informanter være for stort. Når vi velger å bruke kvalitativt intervju går vi i dybden av den informasjonen vi forsker på. Kvalitative intervju som metode kan bidra til økt fleksibilitet i samtalen mellom forsker og informant, som kan bidra til mye informasjon til undersøkelsen vår (Dalland & Keeping, 2020, s. 81). Vi har som beskrevet valgt barnehagelærere med lang arbeidserfaring, da vi tenker at de har opparbeidet seg både kunnskap og erfaringer med tema vårt, foreldreveiledning. Vi mener at et slikt bevisst valg kan hjelpe oss til å kunne besvare problemstillingen vår. Dalland & Keeping (2020, s. 59-60) beskriver at et bevisst valg av informanter kalles for et strategisk utvalg. Et strategisk utvalg handler om at forsker velger informanter hen tror har noe å fortelle om det fenomenet man undersøker.

Informantene våre består av fire barnehagelærere fra tre ulike barnehager, og som har lang arbeidserfaring i yrket. To av informantene våre jobber på småbarnsavdelinger og to på storbarnsavdeling. Vi har valgt å intervju informanter fra både storbarnsavdeling og fra småbarnsavdeling, fordi vi ønsker å få med hele aldersspekteret, og vi vet at barn kommuniserer på ulike måter. Vi ønsker å intervju barnehagelærere med minst fem års ansiennitet, da det er en større sannsynlighet at disse barnehagelærere har gjort seg flere ulike erfaringer med foreldreveiledning. Vi tenker at fire analyser av intervjuer med barnehagelærere i forskjellige barnehager, både kommunal og private, vil gi oss en variasjon av hvordan barnehagelærere arbeider med tema foreldreveiledning i barnehagen.

3.3 Innsamling av empiri

Når vi undersøker må vi samle inn empiri, og empirien vi samler blir data som gjenspeiler virkeligheten. Det er ulike måter å gjennomføre undersøkelser på, og det er mange former for data. Vi som forskere må tenke gjennom, og ta stilling til hvilke og hvor mange informanter som skal delta, og hvordan vi skal rekruttere dem. Videre må vi samle inn empiri som er relevant og pålitelige ut fra problemstillingen vår. Christoffersen & Johannessen (2012, s. 18-19) beskriver at det er forskjellige måter å samle inn kvalitative data på, for eksempel ved bruk av observasjon, intervju eller gruppesamtaler.

Når vi som forskere redegjør for valget av data, er det avgjørende at vi er oppriktig og beskriver fremgangsmåten, slik at leseren forstår det valget som er foretatt. Dalland & Keeping (2020, s. 60) beskriver at god forskning er at man er reflektert og bevisst på hva som kan påvirke forskningen, og tydeliggjør valgene i oppgaven.

Vi intervjuet tre av informantene i barnehagen hvor de arbeider. På grunn av Corona situasjonen var vi dessverre nødt til å ta det ene intervjuet med informant over zoom. Dette synes vi var uheldig da vi ikke fikk den samme «opplevelsen» som når man sitter i samme rom. Vi forskere var begge til stede under alle intervjuene, hvor en av oss ledet intervjuet og stilte spørsmål, og den andre skrev ned hva som ble sagt i intervjuene. Fordelen ved å være to under intervjuene var at hver av oss kunne ha fokus på sin oppgave. Det var lettere å få til en god dialog med informantene og samtidig holde fokus på samtalen, når den ene ledet intervjuet og den andre transkriberte. Intervjuene varte i ca. 30-40 min, men om informant hadde tid og mer å tilføye hadde vi satt av god tid til dette. Rett etter intervjuene gikk vi gjennom det som vi transkriberte, for å sikre oss at vi ikke glemte noe som ble sagt av informantene.

I undersøkelsen vår vil vi se på nedskrevne tekster som intervju som kan analyseres. Mengde empiri vi trenger å samle inn er i stor grad avhengig av kvaliteten på svarene vi får fra intervjuene, samtidig hvor mye kunnskap og erfaring de ulike barnehagelærere har, og ønsker å dele.

3.4 Sikre validitet og reliabilitet i undersøkelsen

For å sikre valide svar fra informantene valgte vi å ikke sende intervjuguiden på forhånd slik at informantene ikke hadde mulighet til å pugge seg til de rette svarene. Vi var begge til stede under intervjuene og har transkribert ordrett det som ble formidlet av informantene. I etterkant av intervjuene oppsummerte vi svarene og sikret at vi ikke glemte viktige detaljer, og for å få så gode intervjuer som mulig.

Når vi bruker forskningsmetoder, er det en del kunnskapskrav og metoderegler vi må forholde oss til. Dalland (2020, s. 43) beskriver at hovedpoenget ved bruk av forskningsmetoder er at det skal gi leseren troverdig kunnskap. Det handler om at den data vi samler inn må tilfredsstillende to krav; validitet og reliabilitet. Bergland & Jeger (2015, s. 80) påpeker at det er avgjørende at vi som forskere og skribenter er kritiske, og samtidig er bevisst på egne metode og innsamlingsstrategier.

Reliabilitet betyr pålitelighet, at vi må kunne stole på undersøkelsen. Reliabilitet handler om kvaliteten av dataen i undersøkelsen. For å sikre kvaliteten av dataen må forsker ta bevisste valg, for eksempel hvordan dataen har blitt samlet inn, hvilke data vi velger å bruke, og hvordan dataen har blitt bearbeidet (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 23). Gleiss & Sæther (2021, s. 202-203) beskriver at forsker må være så objektiv som mulig, og bør forsøke å minimere bias som kan oppstå i forskningen. Det handler om å minimere det som kan påvirke informantene, for eksempel forskerens tilstedeværelse, måten forsker stiller spørsmål på i intervjuet, eller at kodingen av empirien blir påvirket av forskerens subjektive tilnærming.

Validitet handler om hvor gyldig og relevant dataen er. «*Det som måles, må ha relevans og være gyldig for problemet som undersøkes*» (Dalland, 2020, s.43). Validitet i en forskningsundersøkelse kan defineres ut ifra hvilken kvalitet vi finner i datamaterialet, forskerens sine tolkninger, og konklusjoner. Validitet handler om hvor godt de ulike delene i undersøkelsen henger sammen. Gleiss & Sæther (2021, s. 204-205) beskriver at poenget med validitet i en forskningsundersøkelse, er at forsker skal formidle mest mulig sannferdig kunnskap. Det handler om at undersøkelsen vår må være til å stole på og at den er blitt gjennomført på en troverdig måte. Troverdig forskning er vanskelig å etablere da resultatet blir påvirket av informasjonen forskeren ser etter (Gleiss & Sæther, 2021, s. 201).

Generalisering er også et viktig begrep når forsker skal evaluere det metodiske arbeidet. Generalisering i en kvalitativ undersøkelse handler om overførbarhet, og hvordan vi som forskere kan ta funnene vi har gjort i undersøkelsen vår, fra en kontekst til en annen (Gleiss & Sæther, 2021, s. 207-208). Det er viktig å poengtere at selv om vi har kommet frem til et resultat i undersøkelsen vår, gjelder ikke resultatet for alle barnehagelærere og foreldre. Bergsland og Jæger (2014, s.80) spesifiserer at målet for en kvalitativ forskning ikke er å generalisere de resultatene man finner, men å gi rike beskrivelser av det man har forsket på (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). I den kvalitative forskingen skal man ved bruk av rike beskrivelser gi leseren muligheten til å vurdere om den forskingen som ble gjennomført, er overførbar til en annen sak (Nadim, 2015, s. 129-148). Nadim hevder at det er leseren selv, og ikke den originalforskningen, som må vurdere overførbarheten av funnene som blir beskrevet i forskingen, men legger samtidig vekt på den interne validiteten av forskingen.

For å forsikre oss om at undersøkelsen vår tilfredsstillende de to kravene: reliabilitet og validitet, er det avgjørende at vi som forsker og intervjuer, stiller konkrete og tydelige spørsmål. Ved å stille klare spørsmål, er det en større sannsynlighet at informantene svarer på det vi spør om, slik at vi kan kunne besvare problemstillingen vår (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

3.5 Etske hensyn og personvern

I undersøkelsen vår har vi måttet tenke gjennom de ulike etiske utfordringer som arbeidet vårt kan medføre. Som Dalland (2020, s. 167) beskriver, handler etiske overveielser om mer enn å bare følge regler. Gjennom hele prosessen og undersøkelsen vår har vi måttet ta hensyn til informantenes personvern og anonymitet. Vi sendte ut et samtykkeskjema til informantene i forkant av intervjuene, slik at informantene var informert om undersøkelsen vår. I brevet var det viktig for oss å spesifisere at det er en anonym undersøkelse hvor det er frivillig å delta, og at informantene kunne trekke seg når som helst (se vedlegg nr. 2). Dalland (2020, s. 167), beskriver at en forskningsmetode som intervju avhenger av at mennesker ønsker å delta. For å få svar på kunnskapen vi forsker på, er vi avhengig av å skape tillit til personen som deltar i undersøkelsen. Etisk hensyn handler blant annet om at informanten opplever at hen blir ivaretatt når de bidrar til undersøkelsen (Dalland & Keeping, 2020, s. 167).

4 Analyse

I analysekapittelet vil vi presentere funnene vi har gjort gjennom en kvalitativ undersøkelse som er basert på fire intervjuer. Vi transkriberte alle intervjuene som var en tidskrevende prosess, fordi vi måtte samle dataen først for så å organisere den. Vi har kodet og kategorisert intervjuene våre. Med bakgrunn av teoriene brukte vi nærlesning for å plukke opp hva informantene snakket om, og basert på nærlesingen kom vi frem til kodene. De kategoriene som vi mener er aktuell for problemstillingen vår «Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?» er: Forberedelse til foreldreveiledning, hvordan ta opp en sak med foreldrene, hvilke temaer som blir tatt opp i foreldreveiledning, hvilke utfordringer kan oppstå i foreldreveiledning, og oppfølging og etterarbeid. Vi vil analysere og kategorisere svarene vi har fått, for å så legge frem de sentrale funnene vi har for oppgaven vår. Analysen vår er empiridrevet da vi har kommet frem til kodene ut fra det informantene har formidlet i intervjuene.

4.1 Forberedelse til foreldreveiledning

Informantene legger stor vekt på forberedelsesfase til foreldreveiledning. Informantene er alle enstemmig i at det viktigste arbeidet i foreldresamarbeidet er å skape en god relasjon til foreldrene, med en gang barnet starter i barnehagen.

Informantene sier at relasjonsbyggingen skjer gjennom den daglige kontakten i hente - og bringesituasjoner. To av informantene påpeker at det er viktig å bruke humor i møte med foreldrene for å skape gode opplevelser sammen som gjør det lettere å bygge en relasjon. Informantene sier også at det er viktig å by på seg selv og ikke være for privat i møte med foreldrene slik at de blir kjent med barnehagelærer. Den ene informanten sier “man skal bygge gode relasjoner i fredstid”. Dette er gjenkjennelig fra forskningen til Glaser (2018, s. 17), som skriver at relasjon som blir bygget mellom barnehagelærere og foreldre er viktig for å ivareta og bidra til et inkluderende og godt barnehagemiljø. Videre beskriver Glaser at fordomsfrihet, sensitivitet og toleranse er noen av de viktige egenskapene barnehagelærere må ha for å kunne være en god støttespiller til foreldre i vanskelige situasjoner.

Informantene spesifiserer at i møte med foreldre står kommunikasjon sentralt, og påpeker at er det viktig for samarbeidet å være tydelig, bestemt, og bruke et klart språk som er forståelig for foreldrene. For å skape og opprettholde en god dialog med foreldrene påpeker alle informantene at det avgjørende å sette av tid til foreldrene.

Det er også viktig med masse ros til både barnet og foreldrene, slik at foreldrene får vite at de gjør en god jobb. En informant sier: “Når foreldrene får vite at de gjør en god jobb, tåler de mer når man må ta opp vanskelige saker”. I dette foreldrestøttende arbeidet sier Glaser (2018, s. 72-73) at det er viktig å gi positive bekreftelser på interaksjoner mellom foreldrene og barnet.

Alle informantene legger stor vekt på at er viktig å være observant og til stede som barnehagelærer. Når barnehagelæreren er oppmerksom er det lettere å fange opp signaler som tyder på at barnet kan trenge noe mer. Den ene informanten påpekte at å fange opp signaler blir lettere når barnehagelærer tenker helhetlig, og ikke minst har faglig kompetanse. Informantene påpeker at det ikke er en konkret handlingsplan i barnehagen når det oppstår en bekymring, men viser til at barnehagelæreren er en profesjonsutøver som finner sin egen måte å samle inn informasjon. En annen informant påpeker at det finnes ulike handlingsplaner som kan nyttes ved en bekymring. Vi finner en slik handlingsplan i boken «barn og unges læringsmiljø» som er utarbeidet av Nilsen og Vogt (2008, s. 280-281). Handlingsplanen viser til hvordan man går frem i prosessen når man får en bekymring, og hvordan man iverksetter tiltak. En informant forteller at hen bruker ASQ (Ages and Stages Questionnaire), et kartleggingsverktøy som handler om barnets utvikling på ulike fokusområder. Dette kartleggings skjema går foreldrene igjennom med barnet hjemme. Ut ifra svarene kan barnehagelærer fange opp signaler på at barnet ikke følger en “normal” utvikling (Rasmussen & Martinussen, 2013, s. 3). Et funn vi har gjort gjennom intervjuene er at alle informantene nevner BTI (Bedre tverrfaglig innsats), som en god støttespiller i prosessen knytt til foreldreveiledning. BTI er en samhandlingsmodell som beskriver arbeidet med å avklare undring/bekymring, og er til støtte for barnehagelærer når det skal iverksette tiltak i og mellom barnehagen, og andre tjenestene som for eksempel Pedagogisk- psykologisk tjeneste, barnevernet og helsestasjon (Forebygging, 2018).

4.2 Hvordan ta opp en sak med foreldrene

Informantene nevner at foreldreveiledning kan settes i gang av både barnehagelærere og foreldre. Når barnehagelærer setter i gang prosessen er dette utav en observasjon de har gjort, men når foreldre trenger veiledning, er det ofte fordi de trenger råd eller tips ved for eksempel grensesetting. Informantene deler samme mening om at barnehagelærer skal ta opp bekymringer med foreldrene fortløpende. Den ene informanten sier at det å være tidlig ute vil bidra til at en bekymring ikke blir til et problem. Samtlige informanter understreker at barnehagelærer må vise respekt og være ydmyk i møte med foreldrene, men være tydelig på det som skal formidles. Den ene informanten påpeker at barnehagelærer må bruke et språk som er forståelig for foreldrene. Informanten sier at ved å bruke mye fagspråk kan det føre til misforståelser, og at barnehagelæreren kan komme i en maktposisjon ovenfor foreldrene. Det understrekes av samme person at barnehagelærer må trå forsiktig og verne om sine ord, da det å ta opp en bekymring kan føre til en sorgprosess for foreldrene.

En annen informant forteller: *“Når man ser noe som er uvant skal man snakke med foreldrene, men så noen tanker for å få de til å tenke litt først.”* Den «kvalifiserte veiledning» som Glaser kaller det går på akkurat dette. Man skal gjøre veisøkeren bevisst på sin egen praksis gjennom å stille spørsmål, eller som informanten fortalte «så noen tanker først» for å få foreldrene til å reflektere rundt sin egen praksis (Glaser, 2018, 67). Videre finner vi at informantene legger vekt på at foreldrene bør komme til ordet fort når barnehagelærer tar opp en bekymring slik at foreldrene kan dele sine synspunkt og meninger. På denne måten mener informantene at barnehagelærer kan få et bedre syn på hvordan foreldrene opplever barnet sitt. Dette stemmer overens med Glaser sine tanker om foreldresamarbeid, der barnehagelæreren skal være en støtteperson for foreldrene og møte dem med en åpen og ikke-dømmende holdning (Glaser, 2018, s. 68-69). Dette gjenspeiles også i figuren som Nilsen og Vogt har utarbeidet, hvor det første steget er å samle inn nødvendige informasjon for å så vurdere om det er grunn til bekymring. Nilsen og Vogt påpeker at foreldrenes tilbakemeldinger på vanskelige saker som tas opp, er viktig i arbeidet for å vurdere om det skal settes inn tiltak (Nilsen & Vogt, 2008, s. 280-281).

4.3 Hvilke temaer som blir tatt opp i foreldreveiledning

Et av våre funn er at grensesetting og hygiene er de sakene som det blir mest veiledet på. I tillegg nevner to av informantene at det å ha gode rutiner og begrense bruk av digitale stimuli, er temaer som går igjen i foreldreveiledningen. Informant sier at for mye bruk av digitale stimuli vil føre til at foreldrene mister verdifull tid sammen med barna, og at det blir vanskeligere å ha et godt samspill med barnet. Informant påpeker videre at å ha lite verdifull tid sammen med barnet, vil gjøre det vanskeligere for foreldrene å fange opp signaler om barnet ligger etter i for eksempel språkutvikling og i sosialt samspill.

4.4 Hvilke utfordringer kan oppstå i foreldreveiledning

Det finnes mange utfordringer knyttet til foreldreveiledning og utfordringene kan oppstå tidlig i foreldresamarbeidet. Å skape en relasjon med foreldre kan være vanskelig for ulike grunner. Informant påpeker at det kan være foreldre som har dårlig tid eller ikke føler behov for dialog ved for eksempel i hente- og bringesituasjoner. Informantene påpeker at det også er utfordrende for barnehagelærer å "rydde tid" til dialog med foreldrene i den travle hverdagen. En informant understreket: *"Man må tåle ubehag som barnehagelærer og tørre å stille krav til foreldrene. Kommer barnehagelæreren bakpå, så kommer foreldrene bakpå. Man må ligge i forkant."* Samtlige informanter forteller at en stor utfordring er at foreldre ikke anerkjenner problemet, ser behovet, eller er mottagelig for foreldreveiledning. Dette gjenspeiles i det Gjervan et al., (2018, s. 86-88) beskriver, at det kan være utfordrende når foreldre ikke ønsker hjelp eller er mottagelig for foreldrestøttene arbeid. Videre skriver Gjervan et al., at barnehagelærere bør gi god og relevant informasjon til foreldrene om ulike bekymringer, som vil gjøre det lettere for foreldrene til å forstå hvorfor det er en bekymring. En stor hjelp for foreldrene til å forstå situasjonen er blant annet å forklare hvordan barnehagelærer arbeider i barnehagen, for å sikre barnets beste (Gjervan et al., 2018, s. 86-88). Det ble i intervjuene lagt vekt på at når barnehagelæreren tar opp en bekymring med foreldrene, kan det oppstå uenighet rundt bekymringen. Informantene sier at barnet tilbringer mer våken tid sammen med barnehagelærer enn hjemme med sine foreldre, og at dette kan føre til ulikt syn på barnet. Foreldrene ser ikke hvordan barnet er i samspill med andre barn, og hvordan barna er i forskjellige aktiviteter gjennom en barnehagehverdag. Det påpekes av informantene at barnehagelærer og foreldre jobber mot samme mål, som er å sikre barnets beste, men som en informant sier er det ikke alltid man får til å spille på samme lag som foreldrene.

Et ulikt syn på barnets behov gjenspeiles i det Hansen (2014, s. 23-29) beskriver, at omsorgspersonene kan være ubevisst på barnets behov, eller være bevisst på hva barnet trenger, men ikke handler for å ivareta dette behovet. Videre beskriver Hansen (2014, s. 23-29), at barnehagelærer skal jobbe ut ifra barnets beste og veilede foreldrene til å se og gi barnet det de trenger. En siste utfordring som blir nevnt av informantene er at foreldrene ikke ser effekt av veiledningen som blir gitt, og gir opp før de har kommet i gang med prosessen. Et funn vi har gjort oss er at alle informantene har lang erfaring med foreldreveiledning og synes fortsatt at det er ubehagelig å ta opp bekymringer og vanskelige saker hvor det trengs foreldreveiledning. Det understrekes av informantene at selv om relasjonen er bra, er det ubehagelig å ta opp negative ting og saker med foreldrene.

4.5 Oppfølging og etterarbeid

Det vi har funnet ut av intervjuene er at når barnehagelærer bruker løpende foreldreveiledning aktivt i de daglige settingene sammen med foreldrene, så slippes det å iverksettes mer alvorlige tiltak. Når det blir tatt opp en sak av enten foreldrene eller barnehagelæreren kan barnehagelæreren komme med råd eller tips. Etter en periode med observasjon kan barnehagelærer vurdere om tiltakene har effekt, eller om disse må justeres ut ifra målet som er satt. Samtlige informanter sier at når barnehagelærer har tatt opp en bekymring med foreldrene så ser de ofte en forbedring av barnets situasjon, og foreldrene viser takknemlighet for veiledningen. Den ene informanten sa «etterarbeid og kontinuitet er viktig» og påpekte at barnehagelærer må holde tråden og følge opp veiledningene med foreldrene. To av informantene forteller at de bruker foreldremøter til å informere foreldrene om hvordan de arbeider med det pedagogiske arbeidet i barnehagen, samtidig veileder foreldrene på hvordan de kan bruke dette sammen med barna hjemme, for eksempel når det gjelder motorikk og språkutvikling. Erfaring og kunnskapsdeling finner igjen i Glaser (2018, s. 17) sin teori, der barnehagelæreren er en støttespiller for foreldrene. På den måten kan barnehagelærer både veilede og utfordre foreldrenes praksis og oppdragelsesverdier. Alle informantene påpekte at barnehagelærer må skrive ned referat med engang de får en magefølelse som tilsier at et barn ikke har det bra. Dette stemmer overens med det Haugen beskriver, at barnehagelærere bør skrive ned observasjoner så konkret som mulig, hvor lenge de har hatt en bekymring, og hvilke samtaler med barnet og foreldrene som har ført til denne bekymringen (Haugen, 2016, s.67).

4.6 Hovedfunn – hvordan jobber barnehagelærer med foreldreveiledning

Hovedfunnene vi har kommet frem til ut ifra analysen vår, er at det er flere komponenter som er avgjørende for å kunne veilede foreldre. Et hovedfunn som går igjen og som alle informantene legger vekt på, er relasjonsbygging med foreldre. Det påpekes at en god relasjon mellom barnehagelærer og foreldre vil skape et foreldresamarbeid preget av åpen kommunikasjon. Vi finner i analysen vår at god relasjon og kommunikasjon vil bidra til at det blir lettere å ta opp vanskelige samtaler, for både barnehagelærer og foreldre. Samtlige informanter påpeker derimot at det er utfordrende å ta opp en bekymring, selv om barnehagelæreren har en god relasjon med foreldrene. Alle informantene spesifiserer at når barnehagelæreren skal ta opp en bekymring eller en sak hvor det trengs veiledning, så skal det gjøres så tidlig som mulig, for å ta tak i situasjonen før det blir til et større problem. Å ta opp en bekymring kan føre til en endring i relasjonen mellom barnehagelærer og foreldre, fordi foreldre kan føle seg anklaget for å ikke være «god nok» for sine barn. Informantene fastslår at barnehagelærer må trø forsiktig i situasjoner hvor det trengs foreldreveiledning.

Barnehagelærer må vise respekt, ha en åpen og mottagelig holdning for foreldrene sine tanker, samt være tydelig og presis i det som formidles til foreldrene. Barnehagelæreren skal vise til hvorfor hen tar opp en bekymring, og gi praktiske eksempler som gjør det lettere for foreldrene til å forstå bekymringen. Informantene påpeker at barnehagelærer og foreldre jobber mot samme mål, som er barnets beste. Et viktig funn vi har gjort oss, var at det kun var en informant som påpekte viktigheten av etterarbeid og kontinuitet i foreldreveiledningen. Et annet viktig funn vi bemerket oss var at ingen av informantene nevnte var at de er lovpålagt til å samarbeide med foreldre, samt hvilke rettigheter foreldrene har som omsorgspersoner. Hovedfunnene fra analysen vår vil legge grunnlag for neste kapittel hvor vi skal drøfte funnene opp mot teori.

5 Drøfting av funn

“Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?”

I dette kapitlet skal vi drøfte hovedfunnene vi har gjort i analyse opp mot teori for å kunne besvare problemstillingen. Hensikten med undersøkelsen var å finne ut hvordan barnehagelærere jobber med foreldreveiledning. Drøfting av funnene har vi kategorisert i fire tema: Hvordan bygge og opprettholde en relasjon til foreldrene, hvordan ta opp en bekymring, kommunikasjon i foreldreveiledning og utfordringer knytt til foreldreveiledning.

Drøfting handler om at forsker, ut ifra sine egne holdninger og kriterier, argumenterer og ser arbeidet sitt fra ulike sider. I drøftetekapitlet bør stille seg ulike spørsmål for å skape en diskusjon med sitt eget arbeid. Spørsmål som forskeren kan stille seg er for eksempel: Hva fant jeg ut og hvorfor er dette relevant? Når forsker drøfter må hen sette ulike synspunkter, argumenter og faktorer opp mot hverandre (Dalland, 2021, s. 248 – 249). Dalland (2021, s. 249) påpeker at det er avgjørende når man drøfter at man gjør rede for ulike synspunkter, selv om man ikke er enig med dem.

5.1 Hvordan bygge og opprettholde en relasjon til foreldrene

Informantene forteller at en av de viktigste arbeidsoppgavene til barnehagelærer knytt til foreldreveiledning er å skape god relasjon til foreldre og andre omsorgspersoner. Ifølge Gotvassli (2013, s. 87) er det i de uformelle møtene og i småpraten at mennesker bygger sosiale relasjoner, og hvor verdier og normer både dannes og utvikles. Våre funn er at informantene våre arbeider bevisst med den daglige dialogen i hente- og bringesituasjoner, og de påpeker at gjennom småpraten med foreldre er det lettere å skape en tilknytning til foreldrene som kan bidra til å styrke relasjonen. Analysen vår avdekket at barnehagelærer bygger tillit til foreldrene gjennom småpraten og lærer om hverandre sine holdninger og synspunkter. Jacobsen & Thorvis (2013, s. 297) beskriver at småprat blant annet skaper samhold og tilknytning, og i småpraten deler man erfaringer og meninger. Videre beskriver Jacobsen & Thorsvik at småprat mellom barnehageansatte og omsorgspersoner fremmer både læring og refleksjon (Jacobsen & Thorsvik, 2013, s. 297).

Informantene trakk frem at i møte med foreldre vil det pedagogiske grunnsynet til barnehagelærer påvirke relasjonen. Ifølge Gunnestad (2014, s. 31-32) defineres det pedagogiske grunnsynet som de verdier, holdninger, og virkelighetsoppfatninger, som ligger til grunn for det pedagogiske arbeidet. Pedagogisk grunnsyn handler om hvilke verdier, holdninger, prioriteringer, og avgjørelser barnehagelærer benytter i barnehagen (Gunnestad, 2014, s. 31-32). Et funn vi bemerket oss var at humor i den daglige samtalen med foreldre, kan bidra til at de føler seg trygg, og at foreldre enklere kan komme med sine meninger. Når foreldre og barnehagelærer kan bruke humor i den daglige dialogen, viser analysen vår til at forholdet mellom barnehagelærer og foreldre kan styrkes. Gotvassli (2013, s. 41-43) hevder at når barnehagelærer skal bygge relasjon med foreldre er det noen punkter som er viktig, blant annet tillit, tålmodighet, toleranse, engasjement, saklighet, humor og ærlighet. Det pedagogiske grunnsynet påvirker hvordan relasjonen til foreldrene blir. Nordlie (2021, s. 10-18) viser til at det finnes ulike fortolkningsrammer som kan påvirke relasjonen mellom barnehagelærer og foreldre. Fortolkningsrammene handler om hvilken lederstil barnehagelærer bruker i møte med foreldre og omsorgspersoner. Den strukturelle fortolkningsrammen tar utgangspunkt i å ta kontroll, dirigere, og ta beslutninger. I den strukturelle fortolkningsrammen er det lite rom for forståelse og medvirkning fra foreldrene. Vi mener den strukturelle fortolkningsrammen vil påvirke foreldresamarbeidet på en negativ måte. Når vi ser på den politiske fortolkningsrammen derimot, kan vi knytte denne mot at barnehagelærer og foreldre skal spille på samme lag for å sikre barnets beste, og som er beskrevet i rammeplanen og i barnehagens samfunnsmandat.

Barnehagelærer er lovpålagt til å samarbeide med foreldre og andre omsorgspersoner. Det daglige samarbeidet blir spesifisert i Rammeplanen (2017, s. 29), hvor det står beskrevet at barnehagen og foreldre har et felles ansvar for å skape et samarbeid bygd på åpenhet og tillit, og at det daglige samarbeidet er for å sikre at barnas behov skal bli ivaretatt. Analysen vår avdekket at barnehagelærer er godt kjent med rammeplanen og samfunnsmandatet, men at de ikke sier at de er lovpålagt til å samarbeide med foreldrene. At det ikke henvises til styringsdokumentene og regelverket handler ikke om at barnehagelærer ikke vet om lovverket, men at hen tar det som en selvfølge at alt hen jobber med i barnehagen er knytt til regelverket.

Analysen vår tilsier at når barnehagelærer skal skape en god relasjon med omsorgspersoner står kommunikasjon sentralt. Johannessen & Mikkelsen (2015, s. 67-68) påpeker viktigheten av åpenhet i kommunikasjonen mellom barnehagelærer og foreldre. Ved å skape gjensidig tillit i foreldresamarbeidet, vil det bli lettere å ta opp vanskelige saker. Videre spesifiserer Johannessen & Mikkelsen (2015, s. 67-68) at når barnehageansatte og foreldre har en åpen kommunikasjon, vil det bidra til at barnehageansatte føler seg tryggere på å ta opp bekymringer med foreldrene fortløpende (Johannessen & Mikkelsen, 2015, s. 67-68). Et av hovedfunnene var at når barnehagelærere tar opp en bekymring tidlig i forløpet, kan dette hindre at bekymringen blir til et større problem. Bekymringen trenger ikke å være et problem, men kan tyde på at det har skjedd en endring i hjemmet som barnehagen ikke er bevisst på. Det er viktig at barnehagelæreren finner ut hvilken situasjon barnet er i for å vurdere om det er grunnlag til en bekymring.

Gunnestad (2014, s. 93-94) påpeker at for å skape et godt og profesjonelt foreldresamarbeid, må barnehagelærer ha holdninger som viser respekt og interesse i møte med foreldrene. Barnehagelærer må også formidle et språk som er forståelig for foreldrene (Gunnestad, 2014, s. 93-94). Hvordan barnehagelærer kommuniserer med foreldre og omsorgspersoner er avgjørende for relasjonen. Jensen & Ulleberg (2019, s. 77) viser til Batesons kommunikasjonsteori hvor han legger vekt på det som ligger i ordene som blir kommunisert, både verbalt og nonverbalt. Batesons teori handler om kroppsspråk og hvordan menneske tolker det som blir kommunisert. Informantene påpekte at en god relasjon og kommunikasjon vil bidra til at det blir lettere å ta opp vanskelige samtaler både for barnehagelærer og foreldre. Derimot kan det ikke forventes at barnehagelærer har like gode relasjoner med alle foreldre. Vi mener at mellommenneskelige relasjoner preges av blant annet kjemi, like interesser og bakgrunn, men at barnehagelærere skal samarbeide med alle, uavhengig av relasjonen. Funnene samsvarer med det som Gunnestad (2014, s. 94) beskriver, at når barnehagelærer har en åpen holdning som gir rom for at foreldrene kan ytre sine synspunkt og meninger, så vil det være lettere for foreldre å ta opp bekymringer eller vanskelig saker med barnehagelærer.

5.2 Hvordan ta opp en bekymring

Ingen bekymringer rundt et barn er får små til at det skal tas opp. Johannes & Mikkelsen (2015, s 78-80), påpeker at «vente og se holdningen» som barnehageansatte ofte bruker, vil gjøre det vanskeligere å ta opp en bekymring med foreldrene, i stedet for å gjøre det lettere. Ved at barnehagelærer undrer seg sammen med foreldrene, og trekker de tidlig inn i prosessen, så skaper barnehagelærer og foreldre et fellesskap og et samarbeid der samarbeidspartneren opplever seg som likeverdig. Ved at barnehagelærere trekker foreldrene tidlig inn i prosessen når det oppstår en bekymring, så viser hen at foreldrenes tanker og meninger er viktig for driften av barnehagen (Johannessen & Mikkelsen, 2015, s. 78-80). En av de viktigste funnene vi har gjort oss i oppgaven vår, er at når barnehagelærer tar i bruk løpende foreldreveiledning i uformelle settinger, og i noen tilfeller setter i gang lavterskeltiltak, så vil det ikke være behov for å sette inn flere alvorlige tiltak. Et eksempel på løpende veiledning som en informant fortalte, var at barnehagelærer nevnte til foreldrene at barnet hadde mangelfull hygiene. Barnehagelæreren la merke til at foreldrene tok beskjeden til seg og jobbet med barnets hygiene. Hadde ikke foreldrene tatt beskjeden til seg, kunne et lavterskeltiltak vært at barnehagelærer satt opp en hygieneplan til foreldrene som de kunne bruke hver dag.

Ved å bruke løpende foreldreveiledning sparer barnehagelærer tid, samtidig unngår konflikter som kan skade relasjonen med foreldrene. Dette gjenspeiles i det Johannessen & Mikkelsen (2015, s. 78-80) beskriver, at når barnehagelærer har observert noe som vekker bekymring, bør bekymringen tas opp med engang. Hvis barnehagelærer forsetter å observere barnet over lengre tid uten å ta bekymringen opp med foreldrene, kan dette skape en ubalanse i maktforholdet. Videre beskriver Johannessen & Mikkelsen, at hvis barnehagelærer har kommet lengre i undringsprosessen, og har gjort konklusjoner ut ifra sin observasjon, kan dette medføre at foreldrene går i forsvarsposisjon og at samarbeidsforholdet endres. Ved at barnehagelærer har komnt fram til sine konklusjoner uten å inkludere foreldrene, kan relasjonen skades og påvirke det daglige samarbeidet (Johannessen & Mikkelsen, 2015, s. 78-80).

Gode forberedelser er avgjørende når barnehagelærer skal ta opp en bekymring med foreldrene. Forberedelser til foreldreveiledning finner vi i teorien til Glaser (2018, s. 130) hvor hun påpeker at det er viktig at barnehagelærer har forberedt seg godt, og kjenner sine emosjonelle reaksjoner når hen skal ta opp en bekymring med foreldre. Forberedelsen kan bidra til at foreldre ikke føler seg utilpass eller angrepet i samtalen. Videre beskriver Glaser (2018, s. 130) at når barnehagelærer viser empati, lytter, spør, og undrer seg sammen med foreldrene, kan dette bidra til å skape en bedre dialog hvor foreldre føler seg sett og hørt. Når barnehagelærer bruker foreldreveiledning er det viktig at hen forklarer at det er for å ivareta barnets beste, og ment for å bedre foreldresamarbeidet. De aller fleste foreldre vil kun det beste for sine barn og vil bedre kunne ta imot en bekymring når de forstår at barnehagelærer arbeider for å sikre barnets beste. Når barnehagelærer har barnet i fokus gjennom en samtale med foreldrene, vil det kunne skape en bedre dialog hvor foreldrene kan ha større forståelse for samtalen (Glaser, 2018, s. 133-134).

5.3 Kommunikasjon i foreldreveiledning

I foreldreveiledning står både kommunikasjon og lytting sentralt. Barnehagelærer kan kommunisere på ulike måter, og blir påvirket av ulike filtre og barrierer (Gotvassli, 2013, s. 81). Gotvassli (2013, s. 82-83) påpeker at barnehagelærer skal ha fokus på at budskapet som blir formidlet er lett forståelig i foreldreveiledningen, slik at budskapet ikke blir tolket feil. Samtidig skal barnehagelærer aktivt arbeide med å lytte til det som foreldrene ytrer (Gotvassli, 2013, s. 82-83). Informantene trakk frem at barnehagelærer ikke skal bruke for mye fagbegreper, da bruk av for mye fagbegrep kan medføre at foreldrene ikke forstår informasjonen som blir formidlet. Samtidig skal barnehagelærer i dialog med foreldre bruke fagkunnskap og begrep for å støtte det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Når barnehagelærer skal ta opp en bekymring, og håndtere en vanskelig samtale med foreldre, er det avgjørende at barnehagelærer har holdninger som viser respekt og forståelse for at foreldre er forskjellige, og har ulike måter å oppdra sine barn på (Glaser, 2018, s. 17-19). Glaser (2018, s. 17-19) spesifiserer at barnehagelærer kan være en viktig støttespiller for foreldrene ved å formidle kunnskap og dele av sine erfaringer. Holdninger som viser respekt og forståelse er avgjørende for hvordan samtalen i en foreldreveiledning skal bli. Glaser (2018, s. 130) påpeker at når barnehagelærer skal ha en samtale med foreldre om en bekymring, så bør hen starte samtalen med å si noe positivt om barnet, deretter formidle hvorfor barnehagelærer har en bekymring og hvorfor samtalen er nødvendig.

Videre spesifiserer Glaser (2018, s. 130) at det er viktig at barnehagelærer har tenkt gjennom hvordan hen vil utføre en vanskelig samtale. Forberedelser til en samtale handler om at barnehagelærer må ta hensyn til foreldrenes situasjon for å kunne skape en åpen og god dialog. Når foreldrene har tillit til barnehagelærer, så vil det være enklere for barnehagelærer å ta opp en bekymring med foreldrene, uten at det vil bli for belastende. Glaser (2018, s. 130) påpeker samtidig at barnehagelærer og foreldre må forstå og se viktigheten av bekymringen som blir formidlet i samtalen. Gotvassli (2013, s. 86) beskriver at budskapet vil bli bedre forstått ved at barnehagelæreren bruker jeg-formen, som viser respekt og skaper forståelse for foreldrenes situasjon. Samtidig er jeg-budskapet ikke for vurderende eller generaliserende. Claussen et al., (2010 s. 72-74) spesifiserer at hvis barnehagelæreren opplever at barnas behov ikke blir ivaretatt, trenger ikke dette være at foreldrene har manglende kunnskap om barnets behov, men at barnehageansatte ikke er flink nok til å formidle relevant informasjon om hva barnet trenger.

5.4 utfordringer knytt til foreldreveiledning

Den daglige dialogen mellom barnehagelærer og foreldre påvirkes i stor grad av tid. Rammeplanen (2017, s. 29) beskriver blant annet at barnehagelærer skal sikre god dialog med foreldre, og jevnlig formidle observasjoner og vurderinger om barnets utvikling, læring, og trivsel. Et funn vi har gjort oss er at når barnehagelærer bruker løpende foreldreveiledning aktivt i daglige møtene med foreldrene, så slippes det å iverksettes mer alvorlige tiltak. I analysekapittelet trakk vi frem at det kan være utfordrende for både barnehagelærer og foreldre å «rydde» tid til den daglige dialogen. Johannessen & Mikkelsen (2015, s. 64-65) hevder at den daglige dialogen mellom barnehagelærer og foreldre er avgjørende for å sikre at barnets beste blir ivaretatt. Videre påpeker Johannessen & Mikkelsen at hvis foreldre ikke setter av tid eller ser behov for den daglige dialogen, bør barnehagelærer reflekterer over hva som kan ligge til grunn.

Killén (2017, s. 166-167) beskriver at barnehagelærer må forholde seg profesjonell og samtidig kunne samhandle med foreldrene, selv om foreldrene ikke viser interesser for det som barnehagelærer formidler angående barnet. Vi mener at det kan være flere grunner til at den daglige dialogen kan være utfordrende, blant annet tidspress for både foreldre og barnehagelærer, og at det som formidles ikke er tilstrekkelig engasjerende for foreldrene. Mangel på engasjement kan også handle om at barnehagelæreren ikke er tydelig nok, eller ikke formidler til foreldrene hvor viktig den daglige dialogen er for å ivareta barnets behov. Glaser (2018, s. 73) beskriver at en god relasjon er avgjørende for at den daglige dialogen skal oppleves meningsfylt og engasjerende for foreldrene.

Barnehagelærer som profesjonsutøver er pålagt til å samarbeide med foreldrene for å sikre barnets beste. En utfordring kan være at det er vanskelig å få kontakt med foreldrene i de daglige møtene. Samarbeidet kan være utfordrende av ulike grunner, for eksempel at foreldrene er sjenert, stresset, eller at de er slitne. Killén (2017, s. 177-179) påpeker at det er viktig at barnehagelærer ikke har en dømmende holdning i de daglige møte med foreldrene, men forholder seg profesjonell og bruker faglig autoritet. Ut ifra det Killén beskriver forstår vi at barnehagelærer er nødt til å ta opp vanskelige saker selv om hen synes det er ubehagelig.

Et av våre hovedfunn og kanskje det viktigste, er at selv om relasjonen med foreldrene og andre omsorgspersoner er bra, er fortsatt følelsen av ubehag til stede når barnehagelærer skal ta opp en bekymring. Killén (2017, s. 177-179) hevder at barnehageansatte ser på forelderrollen som sårbar, og derfor kvier de seg for å ta opp bekymringer med foreldrene. Utfordringer ved ubehag og følelser kan vi koble til Maslows behovspyramide, og særlig nivå tre som omhandler sosiale behov og tilhørighet. Mennesker ønsker å bli respektert og anerkjent, og ubehaget kan komme av at barnehagelærer er redd for å skade den relasjonen som hen har bygget, og er redd for å miste respekten fra foreldrene (Gotvassli, 2019, s. 178-179). Hannevig (2018, s. 199) beskriver at barnehagelærer må være trygg på sin kunnskap og lederrolle i møte med omsorgspersoner. Barnehagelærere må være konkret og ærlig på informasjonen som må formidles. Hannevig spesifiserer at barnehagelærer må være modig og tydelig når hen formidler en bekymring. Vi finner at det er menneskelig å kvie seg for å ta opp en bekymring med andre mennesker, fordi mennesker har behov for å føle seg verdsatt og anerkjent for den jobben de gjør.

Askland & Sataøen (2013, s. 226 – 227) påpeker at følelser som oppstår i relasjonsopplevelser må samtales og reflekteres om for å utvikle relasjonell kompetanse. Videre beskriver Askland & Sataøen at det er viktig at barnehagelærer blir konfrontert med følelsene sine i relasjonsopplevelser. Barnehagelærer vil få utviklet større selvinnsikt ved at hen får bekreftet sine følelser, blir utfordret på disse, og reflekterer om følelser som kan oppstå (Askland & Sataøen, 2013, s. 226-227). At barnehagelærer synes det utfordrende og ubehagelig å ta opp bekymringer med foreldre og andre omsorgspersoner er menneskelig. Barnehagelærer skal reflektere over følelser som kan oppstå for å få bedre selvinnsikt, men og for å utvikle evnen til å forholde seg profesjonell i ubehagelige situasjoner.

Videre vil vi henvise til et funn hvor barnehagelæreren må trå forsiktig i møte med foreldrene når hen tar opp en bekymring. Det gjenspeiles i det Killén (2017, s. 166-167) beskriver, at barnehagelærer må forholde seg profesjonell i møte med foreldrene. Den profesjonelle holdningen innebærer at barnehagelærer må vise respekt og forståelse når hen må ta opp en bekymring, slik at barnehagelærer ikke krenker foreldrene og skader relasjonen. Om foreldrene blir krenket kan de bli mer distansert og vise mindre interesse for å samarbeide (Killén, 2017, s. 166 – 167). Vi ser at ubehaget kan gjøre jobben som barnehagelærer vanskelig, men samtidig forstår vi at den følelsen av ubehag kan vise til at barnehagelærer har gjort noe rett, som å sikre at barnets behov blir ivaretatt.

Som profesjonsutøver er det viktig at barnehagelærer tenker over at hen er i en maktposisjon ovenfor foreldre. Askeland (2011, s. 51-53) påpeker at for å skape et likeverdig maktforhold, så må barnehagelærer og foreldre være anerkjennende ovenfor den andre og skape rom hvor de kan uttrykke sine meninger. Askeland (2011, s. 51-53) spesifiserer videre at når barnehagelærer har kunnskap om hvordan hen utøver makt i relasjoner, vil hen kunne utvikle verdier som viser empati og respekt for andre mennesker. En praksiserfaring en av oss har erfart i et veiledningsmøte med praksislærer, er at praksislærer fortalte at vi som barnehagelærere må trø forsiktig i møte med foreldre og verne om våre ord. Barnehagelærer må trø forsiktig fordi foreldre besitter mye makt og har fritt barnehagevalg. Føler foreldrene seg krenket og ikke anerkjent og respektert, kan dette medføre at foreldrene bytter til en annen barnehage, og at barnehagen kan miste en viktig «kunde». Denne praksisfortellingen viser oss noe annet en hva vi har fant ut i intervjuene våre, hvor barnehagelærer kan få ekspertstatus. Informantene forteller at barnehagelærer kan få «ekspertstatus» ved bruk av for mye fagbegreper i dialog med foreldre, og dette kan skape en ubalanse i maktforholdet mellom barnehagelærer og foreldre (Glaser, 2018, s. 68). For å kunne veilede foreldre må barnehagelærer derimot ha ekspertisen til å formidle relevant kunnskap.

Når foreldre trenger veiledning fra barnehagelærer, setter de seg selv i en underordnet posisjon, men når barnehagelærer derimot setter i gang veiledningsprosessen er hen i en overordnet maktposisjon. Glaser (2018, s. 68) påpeker at det er viktig at barnehagelærer som profesjonsutøver er bevisst på sine holdninger, og hvordan hen ordlegger seg i dialog med ulike foreldre og omsorgspersoner. Hennem & Østrem (2016, s. 127) beskriver at det kan oppstå ulike konflikter i en barnehagehverdag som det ikke finnes entydige svar på, og som ikke kan løses ved bruk av ferdige manualer og standard løsninger. Videre beskriver Hennem & Østrem at når det oppstår konflikter må barnehagelærer bruke faglig skjønn og autonomi for å løse problemet (Hennem & Østrem, 2016, s. 127). I analysen vår kom det fram at det ikke ble lagt vekt på bruk av ferdige manualer, men heller på barnehagelærerens bruk av faglig skjønn i ulike situasjoner hvor det trengs veiledning. Bruk av faglig skjønn istedenfor ferdige manualer kan tyde på at informantene har opparbeidet seg praktisk erfaring og kunnskap. Når en nyutdannet barnehagelærer ikke har opparbeidet seg erfaring innen foreldreveiledning, kan ferdige manualer derimot være et godt referansepunkt.

6 Konklusjon og avslutning

Vi har gjennom undersøkelsen i oppgaven vår, tilegnet oss relevant kunnskap om tema foreldreveiledning. Det har vært en lærerik prosess, og det har vært interessant å være ute i feltet for å forske på problemstillingen vår. Vi har fått gode innblikk i tankene og erfaringene til informantene våre, som har bidratt til at vi kan forsøke å besvare problemstillingen vår. Formålet med undersøkelsen var å tilegne oss kunnskap om foreldreveiledning, slik at vi kan være bedre rustet til å møte dette tema i yrket som nyutdannede barnehagelærere.

Vi har nå kommet til den delen av oppgaven hvor vi skal besvare problemstillingen vår, men før vi presenterer konklusjonen, vil vi påpeke at det vi legger frem ikke er en fasit på hvordan alle barnehagelærere arbeider med foreldreveiledning. Vi har snakket med fire barnehagelærere fra tre ulike barnehager, og det er kun deres erfaringer, meninger, og arbeidsmåter som blir presentert i oppgaven. Så til problemstillingen: *“Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?”*

Alle barnehagelærerne er enige om at det er avgjørende å sette av tid til foreldrene i den travle barnehagehverdagen og at det er tid som er en av de store utfordringer i arbeidet med foreldreveiledning. Når barnehagelærer setter av tid i hente - og bringesituasjoner til å informere foreldre om en bekymring, kan dette bidra til at barnehagelærer slipper å sette inn mer alvorlige tiltak. Ved at barnehagelærer tar opp bekymringer fortløpende med foreldrene, kan dette bidra til at foreldrene har større forståelse for det som barnehagelærer formidler. Når foreldrene forstår bekymringen kan barnehagelærer unngå konflikter som kan oppstå på grunn av misforståelser i dialogen, som kan skade relasjonen med foreldrene.

Det viktigste arbeidet med foreldreveiledning er å skape og opprettholde en god relasjon med foreldrene. Det er avgjørende at barnehagelærer har kunnskap om foreldresamarbeid, og tilegner seg relasjonskompetanse. Ved at barnehagelærer skaper en god relasjon til foreldre og andre omsorgspersoner, vil hen skape et tillitsforhold som gjør arbeidet med foreldreveiledning lettere å håndtere for både barnehagelærer og foreldre. For å skape en god relasjon, hvor foreldrene tør å ytre sine tanker og meninger, er det viktig at barnehagelærer byr på seg selv. Når barnehagelærer og foreldre har opparbeidet seg en god relasjon vil det samarbeidet og kommunikasjon være mer engasjerende for begge parter. Vi har funnet ut i undersøkelsen at selv om relasjon mellom barnehagelærer og foreldre er bra, er det fortsatt ubehagelig for barnehagelærer å ta opp bekymringer med foreldre.

Når barnehagelærer tar opp en bekymring bør hen være tydelig og gi praktiske eksempler slik at det som blir formidlet er lettere å forstå for foreldrene. Barnehagelærer må også forklare at bekymringen som blir tatt opp er ment for å sikre at barnets behov blir ivarettatt.

Når barnehagelærer jobber med foreldreveiledning må hen ha holdninger som viser forståelse og respekt for hvordan foreldrene og andre omsorgspersoner velger å oppdra sine barn på, og vise interesse for det som blir formidlet. Barnehagelærer må trø forsiktig og være bevisst på hvordan hen kommuniserer og formidler informasjon og bekymringer, da foreldrerollen er sårbar. I arbeidet med foreldreveiledning må barnehagelærer være bevisst på hvilken definisjonsmakt hen har ovenfor foreldre og andre omsorgspersoner. Vi mener det er avgjørende i arbeidet med foreldreveiledning, at barnehagelærer er bevisst på sine holdninger og verdier. Å være bevisst handler om at barnehagelærer må tenke over sin egen praksis, ved å heve blikket og se hvordan hen er i møte med foreldre og omsorgspersoner.

I arbeidet med foreldreveiledning har vi gjennom denne undersøkelsen funnet ut at barnehagelærere jobber aktivt med løpende foreldreveiledning for å slippe å iverksette flere alvorlige og tidskrevende tiltak.

Avslutningsvis vil vi si at dette har vært en lærerik prosess hvor vi har opparbeidet oss viktig kunnskap om et tema vi visste lite om, og som vi vil ta med oss ut i arbeidslivet. Vi håper det vi har presentert i oppgaven vår vil være nyttig informasjon for studenter og fremtidige barnehagelærere. Det aller viktigste med foreldreveiledning er å sikre og ivareta barnets beste.

Referanseliste

- Askeland, G. A. (2011). *Kritisk refleksjon i sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget
- Askland, L. & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (3. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- Barnehageloven. (2005) Lov om barnehager. (LOV-2005-06-17-64) Hentet fra:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Barne- og likestillingsdepartementet (2009). Utvalgets oppnevning, sammensetning, mandat og arbeidsmåte. I *NOU 2009:22 Det du gjør, gjør det helt: Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge. 3. desember 2009* (s. 9-12). Oslo: Departementenes servicesenter, informasjonsforvaltning.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.
- C. E. & Bleka, M. (2018). *Se mangfold: Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. (2. utg.) Oslo: Cappelen Damm
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forl.
- Dalland, O. & Keeping, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave. utg.). Gyldendal.
- Forebygging (2018, 23. januar) Hva er BTI? Hentet fra
<https://tidliginnsats.forebygging.no/Aktuelle-innsater/BTI/hva-er-bti/hva-er-bti/>
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid : barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg. utg.). Universitetsforl.
- Gleiss, M.S. & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter: Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Gotvassli, K. A. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen* (2. utgave. utg.). Universitetsforlaget.
- Gunnestad, A. (2014). *Didaktikk for barnehagelærere : en innføring*. Universitetsforl.
- Haugen, A.K. (2016). *Juss i barnehagesektoren*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hennum, B. A. & Østrem, S. (2016). *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Cappelen Damm akademisk.

- Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf> 26.04.22
- Larsen, A. K. & Slåtten, M. V. (2019). *En bok om oppvekst : samfunnsfag for barnehagelærere* (5. utgave. utg.). Fagbokforlaget.
- Nadim, M. (2015). Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning. *Sosiologisk Tidsskrift*, 23(3), s. 129-148. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2015-03-01>
- Nilsen, V. & Vogt, A. (2008) *Handlingsmodell: fra bekymring til tiltak*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Nilsen, V. & Vogt, A. (2008) Samarbeid om behandling eller tiltak. I R. Haugen (Red.), *Barn og unges læringsmiljø 3: med vekt på sosiale og emosjonelle vansker* (s. 271 – 306). Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Nordlie, R. (2021). *Fortolkningsrammer og lederstiler* [Powerpoint lysbilder]. Hentet fra: https://hvl.instructure.com/courses/16277/files/1535769?module_item_id=436983
- Olsen, L. O. (2012). *Juss i barnehagen* (3. utg.). Oslo: Høyskoleforlaget.
- Rasmussen, L. & M. P. & Martinussen, M. (2013). Måleegenskaper ved den norske versjonen av Ages & Stages Questionnaire: Social and Emotional, ASQ:SE. *PsykTestBarn 2:1*. doi:10.21337/0024
- Utdanningsdirektoratet (2021, 8. juli). Intervjuteknikk for intervju i tilsyn etter barnehagelova og opplæringslova. Hentet fra: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/intervjuteknikk--for-intervju-i-tilsyn-etter-barnehagelova-og-opplaringslova/#>

Vedlegg

Vedlegg nr. 1 – intervjuguide

Intervjuguide

- Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning?

1. Hvor lenge har du jobbet som barnehagelærer? Hvor lenge i denne barnehagen?
2. Hva mener du er viktig for å være en god barnehagelærer?
3. Hvordan møter du foreldrene?
  - Er det noe du tenker er viktig for å skape en god relasjon til foreldrene?
4. Hvordan arbeider du med foreldresamarbeid?
  - Hva tenker du er viktig for å skape et godt foreldresamarbeid?
  - Hvilke utfordringer har du erfart i et foreldresamarbeid?
5. Arbeider du med foreldreveiledning som tiltak?
  - I hvilke situasjoner bruker du foreldreveiledning?
  - Hvordan arbeider du med foreldreveiledning som tiltak?
  - Kan du gi et eksempel på tiltak som blir brukt i foreldreveiledning?

Avslutning:

Takk for at du tok deg tid til å svare på våre spørsmål.

Samtykkeskjema for deltakelse til vår bacheloroppgave

«Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning»

Vi skal i vårt prosjekt undersøke hvordan barnehagelærere kan jobbe med foreldreveiledning. Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt som angår foreldreveiledning. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Å sikre barns beste er noe av det viktigste arbeidet i barnehagen. Vi ønsker gjennom denne oppgaven å undersøke hvordan barnehagelærere arbeider med foreldreveiledning som tiltak, for å bedre barnas livssituasjon. Foreldrerollen er under press. I dag går omtrent alle barn i barnehage, som betyr at barnehageansatte møter et stort mangfold av foreldre. Vi vil undersøke hvordan barnehagelærere kan bruke foreldreveiledning som tiltak for å støtte foreldre, slik at barna får dekket sine grunnleggende behov som bla. trygghet, omsorg, og fysiologiske behov som mat, drikke og hygiene.

Problemstillingen vår

“ Hvordan jobber barnehagelærere med foreldreveiledning som tiltak?”

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget består av barnehagelærere, og det er derfor svært ønskelig med din respons på denne surveyen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du ønsker å delta i prosjektet, innebærer det deltakelse i form av et intervju hvor informasjonen fra intervjuet vil bli benyttet i arbeidet med å besvare problemstillingen vår. Intervjuet vil inneholde spørsmål om dine erfaringer med hva som kjennetegner et godt foreldresamarbeid, og hvordan dere arbeider med foreldreveiledning som tiltak. Veileder vil få innsyn i informasjon fra intervjuet, men det vil ikke bli gitt personopplysninger eller andre opplysninger som kan føre til identifikasjon av deg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta. Du kan trekke samtykke ditt så lenge undersøkelsen pågår. Gjennomført undersøkelse regnes som samtykke til deltagelse.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bruke dine svar fra intervjuet til formålet vi har fortalt om. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Behandling og analyse av data vil gjennomføres av Christine Frank og Dennis Creemers. I analyseprosessen vil data være anonymisert. Prosjektet avsluttes 01.06.22, hvor all data vil være anonymisert.

Du har rett til å få innsyn, rette, og slette opplysninger som blir dokumentert under intervjuet og som blir beskrevet i analysen. Når prosjektet er avsluttet vil innhentet dokumentasjon bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Marie Marcelle Hvidsteen Jansen, Høgskolelektor og veileder ved HVL, 55 58 57 72
- Christine Frank, 92633389
- Dennis Creemers, 41227479

Med vennlig hilsen

Christine Frank

Dennis Creemers